GAZETA KRAKOWSKA

Nro 8.

Z KRAKOWA DNIA 26. STYCZNIA 1812 Roku W NIEDZIELĘ.

UCHWAŁY SEYMOWE.

(Dokończenie o opłatach stęplowych.)

§. 17. *Karty do gry.*

Fabrykowanie sprowadzenie i sprzedawanie kart do gry zostaie pod dozorem Władzy skarbowey; bez pozwolenia od Ministra Skarbu, nie wolno nikomu sprowadzać do kraiu, bądź na własną potrzebę, bądź na sprzedaż kart do gry z zagranicy.

Stępel do kart będzie wyrażał orła kraiowego i cenę kart; sprzedawane będą

	(Talia na 1 zł. g., 3
Karty polskie	(— — 2 — — 3
	(— — 2 — — 18
	(— — 3 — — —
	(Talia na 2 zł. gr. 3
Francuzkie	(— — 2 — — 18
	(— — 3 — — 3
	(Talia na 4 zł. — —
Taroki	(— — 6 — — —
	(— — 8 — — —
Traplie	(Talia na 1 zł. gr. 10
	(— — 1 — — 18

Karty do gry wszelkiego gatunku za dozwoleniem Ministra Skarbu z zagranicy do kraiu sprowadzane podlegać będą opłacie stępla po zł. 6 każda Talia.

§. 18. *Kalendarze.*

Stępel Kalendarzowy dwoistey iest ceny, i wyrażać będzie orła kraiowego. Na kalendarzach wszelkich kraiowych oraz na rubrycellach duchownych wybiiany bedzie stępel na każdey sztuce ceny gr. 10. Na kalendarzach za granicą drukowanych stępel ceny zł. 2.

§. 19. *Stępel Kar.*

Papier Stępla kar iest w formie iedney cwiartki arkusza

Forma.

Znaki stępla są też same iak na papierze szacunkowym z tą tylko różnicą, że tam cyfra i herb czarno, a tu oboie iest czerwono wybite.

Papier ten reprezentuie opłatę kar i używać się ma iedynie w takich przypadkach, kiedy kto za nieużycie papieru stęplowanego, lub za użycie onego ale nie w cenie przepisaney podpadł karom w poniższym Artykule przepisanym,

W przypadkach gdy kontrawenient stępel kar stosownie do ceny na stęplu kar wyrażoney opłacać będzie, ma bydź na takowym stęplu zapisano za iaką kotrawencyą, przez kogo i kiedy iest zapłacony, a po takim zapisaniu stępel kar użyty ukaranemu wydany będzie.

Stęple zaś za których nieużycie kara na kontrawenienta została rozciągniona, będą prócz stępla kary przez kontrawenienta z osobna w cenie w iakiey przedmiot rzeczy wymagał opłacone, i zostaną

do pisma, aktu lub dzieła tego dołączone, do którego użyte nie były, z wyrażeniem przez Officyaliſtę na arkuszach ſtępla dołączonych do iakiego pisma, aktu lub dzieła one służą, i że kontrawenient karę prawem ninieyszym przepisaną w ſtęplach i w iakiey ilości opłacił.

§. 20. *Wyłączenia.*

Wyłączone są od używania papieru ſtęplowego

a) Podania prywatnych osób do wszelkich Władz i Urzędników maiące za cel interess publiczny.

b) Korrespondencye między Władzami i Urzędnikami *ex officio*.

c) Rezolucye wydawane od wszelkich Władz mieyskich, Powiatowych, Departamentowych i naywyższych kraiowych na noty &c. w prywatnych interessach podawane do których był użytym papier ſtęplowany ſtosownie do przepisów Artykułu 7go litt. a.

d) Obligacye długów które Rząd lub Skarb na siebie wydaie.

e) Akta i Protokoły Kommissyi do oblikwidowania passywow Skarbu publicznego wyznaczoney.

f) Zaświadczenia dawane od Rady popisu woyskowego.

g) Zaświadczenia które wydaie Mennica kraiowa z proby złota i srebra tym, którzy kruszcze takie do Mennicy przynoszą.

h) Legata na szpitale i domy ubogich opłacie ſtępla kollateralnego niepodpadaią. Wyłączaią się także od opłaty ſtępla od spadków cudzoziemcy, zmarli w czasie przeiazdu przez Xięſtwo Warszawskie, ieżeli prócz ruchomościów przy nich będących nic więcey w kraiu niemieli, są niemniey wyłączeni od opłaty ſtępla.

i) Kwity wszelkie między Kassami publicznemi.

k) Rachunki Kass skarbowych, i tych publicznych, które pod opieką rządową zostaną.

l) Kwity woyskowych Officyaliſtów i pensyonaryuszów z pobieraney pensyi, oraz i Duchownych z pobieraney ze Skarbu publicznego kompetencyi.

m) Kwity z wypłaconych ze Skarbu remissyi.

n) Prozby podawane do Rad Prefekturalnych o allewiacyą i remissyą w podatkach. Jeżeliby zaś żądaiącemu allewiacya lub remissya nie była przyznaną, tedy żądaiący allewiacyi lub remissyi ſtęple przyzwoite opłacić powinien będzie.

Wyłączeni są także od opłaty ſtępla

o) Ubodzy włościanie i inni za zaświadczeniem od Władzy mieyscowey Administracyiney, wizowanym przez Podprefekta.

§. 21. *Poſtanowienia o karach.*

Ktoby zaniedbał użyć papieru ſtęplowego w cenie prawem ninieyszem przepisaney do pism, aktów i t. p. innych czynności do których go użyć należało, ten natychmiaſt pociągniony do użycia przynależnego papieru ſtęplowego podpadać będzie prócz tego ieszcze opłacie ſtępla kar.

Kary będą wymierzane w taki sposób: ieżeli kontrawencya wynosi od 10ciu groszy do 3 zł. opłata za ſtępel kar będzie ceny złotych 6. Jeżeli kontrawencya wynosi zł. 3 lub więcey, wtedy ſtępel kar w dwoynasob ceny ſtępla iakiego kontrawenient użyć zaniedbał opłaconym będzie.

Każda Władza publiczna, sądowa lub Administracyina, każdy Urzednik lub Officyaliſta Rządowy doſtrzegać będzie

kontrawencyi w opłatach stęplowych, dostrzeżone lub doniesione karać mocą urzędu swego powinien, niezaniedbuiąc ściąganie włożoney na kontrawenienta kary, a gdyby przepuszczono bezkarnie kontrawencyą, znaglonym będzie ten kto temu winien, do zastąpienia szkody Skarbowey z własnego maiątku; za pierwsze takowe uchybienie zapłacić nadto karę zł. 150, za drugie zł. 300, a za trzecie uchybienie oddalonym będzie od urzędu lub funkcyi.

W Sądach Prokuratorowie i Pisarze, a po władzach Departamentowych, Powiatowych, administracyinych, respective Sekretarze Generalni Prefektur, Sekretarze Powiatowi i Dziennikarze, Sekretarze w Prefekturach, szczególnie obowiązani są pilnować kontrawencyi stęplowych.

Stępel kar sprzedawany będzie wszelkim Władzom sądowym i Administracyinym za połowę ceny na nim wybitey — opłacanym zaś będzie w pełney cenie przez tych, którzy do opłaty onego za karę pociągnieni zostaną.

Do opłaty kar stęplowych pociągnionym będzie ten, kto posiada lub okazuie akt, dokument, lub pismo opłacie stępla podlegaiące, a stęplem ceny przyzwoitey nie opatrzone.

Wolno iest iednak temu, kto ukaranym został brać swoy regres do właściwego kontrawenienta.

Można od decyzyi rozciągaiącey kary za kontrawencyą stęplową rekursować do decyzyi władzy Departamentowey Skarbowey, ieżeli kara przenosi złotych 30 *inclusive*; Decyzye w przedmiotach kar stęplowych 30 złotych nieprzenoszących wydawane będą ostateczne i są niewzruszone.

Uchylenie kary stęplowey nastąpione z przyczyn prawnych pociąga za sobą i umorzenie tey połowy kary która dla władz Sądowych i Administracyinych iest wyznaczona. Kiedy władza iakowa publiczna, lub urzędnik albo officyalista rządowy sam *in officio* popełni Kontrawencyą, tedy rozciąganie kar stęplowych należy do tey wyższey władzy pod którą tamten lub tamta zostaie. Żadna czynność sądowa lub Administracyina tamowaną nie będzie, pod zarzutem że kary stęplowe nie są zapłacone lub nie są ściągnione od kontrawenienta.

Kart zagranicznych sprowadzać do kraiu niewolno, tudzież niewolno używać kart niestęplowanych, a to pod karą konfiskaty i zapłacenia po zł. 20 za każdą Talią.

Ktoby stępel na papierze, kartach do gry, lub kalendarzach fałszował, karom takim iak za fałszowanie monet podpada.

Prokuratorowie i Sądy Pokoiu, ktorzyby niepilnowali aby partycypacya w spadkach póty niebyła dozwoloną aż należytość stęplowa od Sukcessyi będzie zabezpieczona, znagleni będą do zastąpienia z własnych maiątków, straty iakieby Skarb z ich przyczyny mógł ponieść, i od urzędów lub funkcyi oddaleni zostaną.

Urzędnik lub Officyalista któryby wydał lub poświadczył nierzetelne zaświadczenie ubostwa w celu uzyskania uwolnienia od opłaty stęplowey, wynadgrodzić winien będzie z maiątku swego szkodę Skarbowi ztąd wyrządzoną, i zapłacić nadto za karę zł. 100 a za powtornem wykroczeniem, urząd swoy utraci.

Ktoby używał lub sprzedawał kalendarze bez stępla kraiowego zapłaci za karę od każdego kalendarza, stęplem kraiowem nieopatrzonego po zł. 12; bez do-

)2(

zwolenia od Rządu niewolno nikomu sprzedawać papieru ſtęplowanego, a to pod karą konfiskaty.

§. 22. *Przepisy ogolne.*

Każdy Akt, dzieło lub czynność bez różnicy do iakiey podług powyższych przepisów użytym bydź winien papier ſtęplowany pisaną będzie na właściwym sobie Papierze ſtęplowanym. Jeżeli wtenczas kiedy Akt, dzieło, lub inna iakowa czynność przedsiębraną będzie, papieru ſtęplowego takiey ceny iakiey żąda ſtrona, w mieyscu doſtać nie można, w tedy potrzebuiący papieru żądać ma na to zaświadczenie od władzy mieyscowey, a w takim przypadku wolno mu będzie użyć tymczasowo papieru nieſtęplowanego, ale naypozniey w dni 30 od daty Aktu lub Dzieła dołączonym bydz ma do niego przyzwoitey ceny; papier ſtęplowany, na którym Dyſtrybutor ſtęplowy zapisać ma kassacyą, treść pisma do którego ſtępel kassuie się, datę skassowania, nazwisko osoby papier opłacaiącey i podpisze się na to własnorecznie.

Nie wolno pisać na herbach ſtępla, ani na inny iakikolwiek sposób onych zamazywać, tudzież niewolno odmieniać formę arkuszy ſtęplowych. — Papier ſtęplowy którym herby są zapisane lub zatarte, albo arkusze nie w swoim całkowitym formacie użyte, nie będą za ważne przyięte.

Wolno ieſt na przypadek, gdyby ceny papieru ſtósowney do obiektu nie można było doſtać w iednym Arkuszu użyć wtenczas dwoch lub więcey arkuszy końcem złożenia takiey ceny, iaka potrzebną będzie, ale w takim razie na każdym z nich Dyſtrybutor lub Officyaliſta Rządowy byle który zapisać ma do iakiego Aktu, kiedy i przez kogo arkusze ſtępla były użyte.

Każdy z gatunków papieru ſtęplowego ninieyszym prawem uchwalonych, powinien bydź używany podług swego właściwego przeznaczenia, a to pod karą nieważności niewłaściwie użytego ſtępla.

Jeżeliby komu prywatnemu papier ſtęplowany wyższey ceny nad dziesięć groszy przypadkiem zepsuł się tak daleko, żeby nie można było na nim pisać, a to zepsucie nie zoſtawiało żadnego podeyrzenia, o prawdziwości ſtępla, wtedy za dyspozycyą władzy Skarbowey *respective* Departamentu papier ſtęplowany zepsuty na inny takieyże samey wartości co zepsuty Arkusz zamienionym bydź może w składzie głównym ſtęplowym Departamentowym za opłaceniem dziesięciu groszy za każdy zamieniaiący się arkusz.

§. 23. *Przepisy przemiiaiące.*

Do wszelkich wyroków Sądowych pisanych po dniu 1go Czerwca 1812go w sprawach, do których zrobionym był przed tymże terminem wpis za opłatę ſtępla podług uchwały posiedzenia Seymowego dnia 24 Marca 1809 roku uchwaloney używanym będzie ſtępel takiey ceny, iaka ieſt przepisaną przez też uſtawę.

Podatek Ofiary z Dóbr Ziemiańskich.

Art. I. Od dnia 1 Czerwca 1812 będzie wybieranym do Skarbu w Xięſtwie Warszawskim podatek zwany ofiary dwudzieſtu czterech od ſta dochodu z dóbr Ziemiańskich, tudzież wszelkich osiadłości i użytkow, bądź prawem 1789 roku od płacenia ofiary wyłączonych, bądź po tymże prawie aż do oſtatniego Grudnia 1806 r. przybyłych, uchwałą oſtatniego posiedzenia Seymowego dnia 24 Marca 1809 roku pod tytułem "powiększenie o-

fiary na woysko „ do płacenia podatku w proporcyą innych ziemiańskich własności pociągnionych, i w teyże uchwale wyszczególnionych.

Art. II Podatek przez ostatnie posiedzenie Seymowe prawem 24go Marca 1809 r. pod tytułem " powiększenie ofiary na woysko „ z wszelkich ziemiańskich posiadłosci dziedzicznych i dóbr Duchownych w summie cztery miliony dwakroć stotysięcy złotych uchwalony, i późniey na nowo przyłączone Departamenta w dodaney proporcyi rozciagniony do dnia 1 Czerwca 1812 r. do Skarbu wybieranym będzie, a od tegoż dnia, na przyszłość ustanie.

Art. III. Podatek ofiary dwudziestu czterech od sta artykułem pierwszym niniejszego prawa oznaczony, opłacany będzie dwoma półrocznemi ratami w miesiącach Czerwcu i Styczniu; że zaś pierwsza Czerwcowa rata w roku 1812 będzie tym sposobem zbliżoną o trzy miesiące, gdyż podług teraźnieyszych terminow w miesiącu Wrześniu przypaśćby miała, przeto w tey pierwszey Czerwcowey racie kontrybuenci nie półroczny, lecz tylko trzymiesięczny złożą podatek.

Zachowanie Podatkow dawnych.

Na daley zachowane i wybierane bydź maią, tak iak były przed przeszłym posiedzeniem Seymowym podatki dawne następuiące:

1. Ofiara z dóbr Duchownych.

2. Łanowe.

3. *Subsidium Charitativum.*

4. Kanon z młynow.

5. Procenta Administracyyne i Kompetencye z dóbr darowanych przez Króla Pruskiego.

6. Kwarciane.

7. *Dimidiae tertiae, quartae*, z dóbr Narodowych, będących w dożywotnim posiadaniu uprzywileiowanych possesserow, w części kraiu przez Traktat Wiedeński przyłączoney, aż do urządzenia tychże dóbr w przeciągu roku 1812 tak iak dobra teyże natury są w sześciu dawnych Departamentach urządzone.

8. Dochody z ceł z zachowaniem w ich dalszem urządzeniu ciągłey baczności, na wzrost handlu, i przemysłu kraio wego

9. Od rzezi po wsiach.

10. Pobor od rzezi mięsa koszernego, nie podług rozkładu na familię, lecz w miarę konsumpcyi.

Podatek Patentowy od kunsztow, handlow, professyi, rzemiosł, i rękodzieł.

1. Od dnia 1. Czerwca 1812 r. wszyscy oboiey płci sprawuiący lub sprawować chcący w Xięstwie Warszawskim, czy to po miastach czy po wsiach kunsztą, handel, professye lub rzemiosła, iako też wszyscy fabrykę iaką, czy to w mieście, czy na wsi utrzymuiący, lub zakładaiący, bedą obowiązani uzyskać w przód patent, od którego składać będą do Skarbu publicznego roczną opłatę podług taryffy do ninieyszego prawa załączoney. Od takowey opłaty nie uwalnia tani uzyskane maystrostwo, ani posiadanie osobnego konsensu Rządowego.

2. Patent takowy służyć będzie temu, na którego imię iest wydany, tylko na rok ieden, i co rok będzie odnawiany.

3. Patenta wydawane będą za opłatą podatku na papierze stęplowym ceny dziesięć groszy.

4. Opłaty wszelkie *respective* rzędow miast uchwałą ninieyszą naznaczone są *maximum* taxy, niższych zaś opłat stosownie do możności uboższych kontrybuentow uregulowanie, postanowione bę-

dzie urządzeniem adminiſtracyynem przez Rady Municypalne wykonywać się maią. cym.

Ktokolwiek by bez uzyskania patentu sprawował kunszta, handel, professyą, rzemiosło lub fabrykę iaką utrzymywał, zapłaci prócz podatku iakiby od niego należał, za karę dwa razy tyle, ileby od niego podatku podług taryffy przypadało.

Gdyby zaś kto cudzego używał patentu, lub też gdyby za patentem własnym, sprawował inne w patencie swoim nie wyrażone rzemiosło, handel, professyą lub fabrykę inną utrzymywał, zapłaci prócz podatku należnego za karę cztery razy tyle, ileby od niego podatku podług taryffy należało.

6. Nie będzie wolno nikomu obowiązanemu miec patent żadney iako powód zanosić skargi, ani czynić żadnego dochodzenia, poszukiwania prawnego, lub Aktu sądowego, z przyczyny kunsztu, handlu, professyi, rzemiosła lub fabryki, ieżeli nie dowiedzie, iż w czasie do którego się taka skarga, dochodzenie, poszukiwanie, lub Akt odwołuie, był opatrzony patentem iaki mu w ow czas mieć należało.

7. Wszelkie Władze, Urzędnicy i Officyaliści, którzyby przypuścili do iakowego aktu osobę, która patent mieć obowiązana, a takowego onym nieokazała, podpadać będą za każde uchybienie karze złotych trzyſta, wyrazać na początku Aktu będą, patent okazany, Numer iego i datę. Uchybiaiący tym przepisom, podobnież karze złotych trzyſta za każde wykroczenie podpadać będą.

8. Opłaty od sprawuiących kunszta, handel, professyą, lub rzemiosło, i od utrzymuiących fabryki do tak nazwanych zgromadzeń, Kontuberniow, Konfraterni lub Cechow składane, oprócz składek które przez Rząd dozwolone będą, niemniey opłaty do kass mieyskich, i na rzecz miaſt, tytułem kanonu, lub innego nazwiska podatku, od kunsztow, handlu, professyi, rzemiosł dawane, są zniesione.

9. Kunszta, handel, professye, rzemiosła, lub fabryki, któreby w taryffie do ninieyszego prawa załączone nie były wymienione, nie są przez to od podatku patentowego wolne, ale podlegać będą podatkowi, podług taxy tey professyi, z którą naywięcey maią związku.

10. Kunszta, handel, professye i rzemiosła po wsiach, które w taryffie pod rubryką wsiow nie są wymienione, nie są podobnież od podatku patentowego wolne, ale podlegaią takowey opłacie, iak w miaſtach trzeciego rzędu. Jeżeliby zaś od wsi, gdzie takowe kunszta, handle, professye, rzemiosła sprawowane, nayblizey odległem było miaſto rzędu pierwszego lub drugiego, w takim przypadku opłata zaſtosowaną będzie iuż nie podług taxy miaſt trzeciego rzędu, ale podług miaſta rzędu wyższego, *respective* pierwszego, lub drugiego.

(Reszta potem.)

Gazeta dawniey Hamburska, a teraz departamentu uyścia Elby zawiera naſtępuiące

Uwagi iednego podróżnego nad teraznieyszym ſtanem Anglii.

Od kupca Hamburskiego, który powrocił teraz z Londynu, odebraliśmy niektóre szczegóły o położeniu Anglii i iey handlu, za które czytelnik będzie nam zapewne obowiązany.

Przy odieździe tego kupca mniemaniem było klassy uważaczow, których An-

glicy bardzo wiele pomiędzy sobą liczą, że cztery głowne przyczyny osłabiaią nieznacznie potęgę W. Brytanii, podkopuiąc moc opinii, na którey opiera się wiara publiczna, a nawet sama konſtytucya. Przyczynami temi są towary osadowe, rękodzielnie, spadanie papierowych pieniędzy i niedoſtatek zboża. Potrzeba iśdź za wszyſtkiemi szczegółami opowiadaiącego, azeby przekonać się o słuszności iego uwag. — Towary osadowe skupione są w niesłychaney ilości nad brzegami Tamizy. Zapas kawy podaią do 150 miliionow funtow, a cukru do 280 miliionow funtow. Zwyczayne magazyny zachodniey Indyi, chociaż bardzo obszerne nie wyſtarczały na ich pomieszczenie i musiano za 50,000 f. szt. nowe przynaiąć. Te były iuż w Liſtopadzie zapełnione; i właśnie iak gdyby w naturze znaydowała się chwila, w którey nawet sama pomyślność może bydź szkodliwą, oczekiwane były nowe floty z rożnych okolic zachodniey Indyi z niezmiernemi ładunkami tych bogactw, pod ktoremi upadaią wiara i siły handlu. —— Rząd zachęca i daie nagrody za robienie wodki z cukru. Bezskuteczne usiłowanie, ponieważ przemienia tylko rzecz, ale iey nie naſtręcza odchodu. — Fabryki znayduią się w nayopłakańszym ſtanie. Stalowe fabryki w Scheffield i Woodſtock nie maią w cale roboty. W Manszeſterze, gdzie wszyscy mieszkańcy bawią się przemysłem, tak wielka panuie nieczynność, iż o 50'000 dusz zmnieyszyła się ludność. Dla zapobieżenia zupełnemu upadkowi rękodzielni, poſtanowiono wszyſtkie artykuły płocienne, które pochodziły z Szląska i Weſtfalii, zaſtąpić bawełnianemi. Nowe uludzenie, ponieważ złe nie pochodzi z sposobu roboty, ale z braku odbytu. — W Paisley takiż ſtan rzeczy. Rzemieślnicy rozchodzą się ſtamtąd: iedni przenoszą się do północney Ameryki, drudzy zaciągaią się do woyska, a trzeci udaią się do prac rolniczych. Ale liczba oſtatnich ieſt naymnieysza; bo nic przykrzeyszego dla ludzi przyzwyczaionych do siedzenia przy warsztatach, iak trudnić się pracami rolniczemi. Jedne tylko rękodzielnie irlandzkie zyskać miały na przerwaniu związkow z lądem; ale inna okoliczność nie dozwala im z tego korzyſtać. Zazdrosna Angliia nie może patrzeć na pomyślność tego kraiu, który przyzwyczaił się uważać iako obcy, i obawia się dobrego iego mienia. — Zaburzenia w Nottingham nie są ieszcze uspokoione. Ludzie, którzy potłukli warsztaty, posuwaią daley swoie zdrożności i znayduią w innych mieyscach naśladowcow. Robotnicy pozbawieni chleba podpalaią domy i drżą przed niemi właściciele. — Taki ſtan rzeczy wpływać koniecznie musi do zniżenia papierowych pieniędzy, iakoż co raz bardziey spadaią. Lecz myliłby się, ktoby to spadanie przypisywał pomnożeniu ich przez banki Londyński i prowincyonalne, pochodzi one iedynie z przecięcia wywozu, co ieſt widocznym skutkiem zamknięcia lądu. Do tego przydać potrzeba woynę Portugalską, którey koszta wynoszą rocznie do 300 miliionow w gotowych pieniądzach, i rząd ſtarać się musi przedwszyſtkim o potrzebne na nią pieniądze. Starano się nawet zaſtąpić te wydadki przez wexle kommissarzy na skarb, lecz ze ſtratą 20 od ſta zaledwo doſtali cokolwiek pieniędzy u Bankierow Lizbońskich. — Niedoſtek żywności poczytany ieſt za czwartą przyczynę teraźnieyszego nieszczęśliwego ſtanu Anglii. Jeſt ona w prawdzie tylko przypadkową, ale pochodzi z nie-

przezorności ministrow. Na końcu Listopada cena chleba była nieznośnie wysoka. Rachowano tylko, iż zimniaki zapobiegną głodowi, który byłby nieodzowny, zwłaszcza, iż z morza Baltyckiego dla zamarznienia dostać nie można zboża, Barbaryńskie kraie dostarczaią go Hiszpanii i Portugalii, a Ameryka znayduie się w wątpliwem stanie co do polityki, tak iż nie ma widokow skądby w Marcu i Kwietniu dostać można było zboża. — Obraz ten zrobiony iest przez ocznego świadka; człowieka maiącego cały maiątek w Anglii, który tam poiechał dla wydobycia go, i musiał starannie i bezstronnie zastanawiać się nad wszystkiemi przypadkami, któremi mogłyby iego kapitały podpaśdź. — Do tych szczegółow gazety zagraniczne, gdybyśmy ie wezwali, dodałyby nam niemniey wiary godne szczegóły o położeniu Anglii, które maią od swoich korrespondentow, iak n. p. o stracie ludzi w woynie Hiszpańskiey, o nieukontentowaniu i zaburzeniach w kraiu z powodu tey woyny, ponieważ nie ma woyska regularnego dla ich przytłumienia; o trwodze, iaką wznieca ią wystawiane floty w państwie Francuzkim; o niedostateczney mocy Rejenta i niestałości ministrow. — Stan kupiecki przyzwyczaiony szukać w tem, co go obchodzi, przyczyn pomyślności i upadku państw, będzie tem łatwiey mógł urządzić swoie rachuby podług rzetelnego i szczerego wyznania iednego z znayznakomitszych swoich członkow, i uzna, iz ieżeli z iego strony potrzebne ieszcze są niektóre ofiary, tedy niedaleka iest chwila, w którey znaydzie nagrodę swey stałości i przychylności do sprawy publiczney.

Wiadomości z Hiszpanii.

Wypis z listu officera Angielskiego z Guarda pod d. 30 Września.

W wieczor, kiedy zacząłem ten list pisać, odebraliśmy przepis drogi z rozkazem cofnienia się; iakoż udaliśmy się wczoray rano w drogę, a noc przepędziliśmy w Marmoloira, nikczemney wiosce, którą prawie wszyscy mieszkańcy opuścili. Tak zaś był mroz duży, iż człowiek pilnuiący w polu bydła umarz i nazaiutrz rano znaleziony był nie żywy. Wychodzimy ztamtąd d. 2 Grudnia do Galexes, gdzie staniemy w piątek i rozłożemy się na zimowe leże w okolicach tamteyszych. Wszystkie woyska nasze cofaią się do powiatow, które dostarczyć nam mogą przez zimę żywności, bo w okolicach, gdzieśmy dotąd stali, zwłaszcza na granicy Hiszpańskiey nie można żadney dostać żywności, a nadewszystko brakuie nam pieniędzy, chociażby ieszcze można cokolwiek od mieszkańcow dostać. Funt chleba kosztuie iuż tam szeląg (2 złp.). Dywizya lekka stoi w Pinhel; 4ta i 1wsza w Wisen. Zdaie się, iż postęp nasz naprzod nie miał innego celu, iak uderzyć na nieprzyiaciela i dać woysku czas do obrania sobie dogodnieyszego stanowiska.

Z Irun d. 22 Grudnia.

Spodziewać się należy, iż miasto Walencya wkrótce się podda. Zapewniaią, iż nieprzyiaciel uczynił usiłowania dla zniewolenia Francuzow do odstąpienia od oblężenia, ale nadaremnie. Mowią, że Jenerał Blake odwołany od dowodztwa został i iego mieysce zastępuie Odonel; lecz i ten ma przeciw sobie znaczną partyą. Wiele mieszkańcow Walencyi obawiaiąc się losu oblężonego miasta, odpłynęło do Majorki. Mówią także o wyprawie Francuzkiey do Murcyi, którey byłoby zamiarem wziąść woysko Walencyi między dwa ognie.

DODATEK

DO N^ro 8.

GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 26. STYCZNIA 1812 Roku W NIEDZIELĘ

Do Redaktora Gazety Krakowskiey.

Poświęcony spokoyności zastanowiwszy się nad położeniem kraiu naszego, od południa i zachodu górami otoczonym, od północy i wschodu odkrytym, postrzegłem, że obiiaiące się exhalacye wilgotne oziębiaią atmosferę, a dołączywszy do tego centralność promieni koleyno następuiących, doydziemy oziąbienia naszego klimatu. Czem iest saletrzaność w rożnych nazwiskach dla drzew, roślin, krzewiow i zwierząt, tem siarka dla minerałow, kamieni i wszelkich ziem, i różni się od tamtey że się nie zaśmierdzi. Wszystko to atrakcya z retrakcyą i fermentacya z namułow działa, a minerały, kamienie i ziemię dzieli na naydoskonalszy, mięki i twardy. Słońce działaiąc sprawia, że podobne rzeczy z przeciwnych pochodzą skutkow: iak w Etopii i Arabii z zbyteczney fermentacyi i ciepła staie się piasek, u nas przeciwnie iest mała lub żadna. W Czechach znayduie się złoto, a na drugiey stronie w temże położeniu w Saxonii srebro. W Węgrzech złoto, srebro i inne rzeczy, a na drugiey stronie co innego bydź może; i tak ciągłą maią żyłę minerały, iak sol w Wieliczce i Bochni. Nasze zaś minerały pomiędzy Wisłą i Pilicą w tem są od innych ubozsze, iż tylko znayduią się gniazdami; ale ciągną się wszelako od Szląska, iako to gór Tarnowskich przez Olkusz, Rabsztyn, Chęciny, maiąc związek z Kieleckiemi srebra, ołowiu, miedzi, galmanu, tudzież Krzeszowicami, Lipowcem kamienia węgielnego, innych minerałow i żelaza. Tego gatunku, iak gdzie indziey, mamy dosyć: iako to miększe, twarde na zimno i gorąco i t. d. Kosztowne dla płaskości kraiu w wstrzymaniu wody, zrobienia iey spadku i wyszukaniu rudy i dobyciu. Zelazo nasze, iak dzieło X. Osinskiego mówi, zdatne iest do robienia wszelkich stali iak w Anglii; bo nie ma samorodniey stali, żelaza, ani kruszczu, iak innych minerałow. Ołow tylko iest samorodni, i ten się i u nas znayduie. Stal Styryyska i Karentyi, iak inna, iest tylko części miedzi i szpatu twardości skutkiem, co te fabryki kosztownemi i z tego względu na dal nietrwałemi czyni; bo lasy na tym kamienisto niepłodnym gruncie pomału rosną, a dodać potrzeba do tego będące tam wolności wrębu, własności i rozchody. Nadto do żelaza, aby go zrobić do użycia zdatnym, potrzeba dziesięć razy więcey iak u nas expensować, czego węgiel kamienny zastąpić nie potrafi, boby go twardszym i niepodobnym do użycia zrobił. Rusztuią tam kilka razy rudę, co u nas i gdzie indziey raz dzieie się, a po stopie

niu, wyszmelcowaniu zdatnym ieſt żelazo do użycia. Tam zaś ſtopioną rudę na kruszec, rusztuią ogniem kilka razy, dla zmiękczenia i zrobienia grubych sztuk; te miękcząc nie raz wyrabiaią na nasze szynowe lub sztabowe żelazo. Kosy i inne rzeczy póżniey iak u nas robią, co wymaga więcey ludzi i koszt pomnaża. Gdyby niełatwość i mały koszt wſtrzymania wody i zrobienia spadku, iak chcąc, pomiędzy górami, bo nawet siągi do samey kuźnicy przychodzą wodą i tam ie na węgle kurzą, i że żyły rudne szeroko i głęboko łatwe są do robienia, gdyż sama woda z powodu wysokości odchodzi od minerałow, co nie czyni wydatkow iak u nas, a nawet sprowadzenie rudy z góry mało co kosztuie; toby dawno te fabryki dla kosztow upadały. Szląskie z Czeskiemi fabrykami opatruią Niemieckie i nadmorskie kraie. Węgry zaś maiące szlachetnieysze minerały i nieludne, nie przeszkadzaią bynaymniey naszem fabrykom, moglibyśmy zatem użyteczny handel zamienny prowadzić z Turcyą i Rossyą iako nie wiele tego gatunku maiącey fabryk.

Mamy i my fabryki broni, kos, blach wszelakich około Suchedniowa, które dla małego odchodu zaledwie iſtność swą okazuią. Wszyſtko to okazuie słabość górnictwa naszego przez cudzoziemców tylko wprowadzonego. Czyliż nie mogliśmy w tey mierze od Akademii Krakowskiey, ile tak bliskiey, wyglądać światła, iak dzieie się w Szwecyi i innych kraiach?

Na co nam cudzych płodow szukać, mamy ie ſtosowne do klimatu i położenia iak gdzie indziey: rozmaite farby z krzewiow, roślin, drzew, minerałow, kamieni, ziem czekaią tylko użycia. Nawet marmury nie wiele różnią się białością od innych; muszą iednak pochodzącym z ciepłych kraiow uſtępować pierwszeńſtwa. Gliny mamy rożne, iako to około Wielunia i innych mieysc, które ognia i wody proby wytrzymuią. Zdatna ieſt do topienia minerałow, nawet zmieszaną z kamieniem wapiennym miałko utłuczonym piece nią do topienia żelaza zaprawiaią, bo sam kamień rozpłynie się przy nowych miechach Angielskich, a z takową gliną zmieszany wytrzyma naywiększy ogień. Znayduią się nawet u nas gliny garncarskie porcelanowemi zwane; lecz tam tylko można robić z nich porcelanę, gdzie są malarze metalowemi farbami robiący, a u nas i innych brakuie. Z tego powodu cieszmy się przynaymniey fabryką zwaną kamiennego faiansu, rożniącą się malowidłem nie gatunku dobrocią. Do gliny dodany krzemień miałko zmełty, po pewnym czasie przerabiany i zmieszany z którego zrobione naczenie kładzie się do pieca w futrale o 3 ogniskach i kondygnacyach, a wypalone w 3 kondygnacyach, zdatne ieſt na potrzeby apteczne i domowe, i do ozdoby służące bez szkodzenia zdrowiu.

Lubo przy tylu woynach znayduią się wszelako ieszcze płocienne, wełniane inne fabryki, które zbraku iedynie potrzebnych wiadomości nie są wielkim dla kraiu wsparciem.

Nasze lasy, zboża nie mały przychod wnoszące do kraiu, nie odpowiadaią iednak celowi, iak tam, gdzie bywaią od rządow wspierane; gdyż kray nasz przy tylu płodach nie miał dosyć zdatnych ludzi, którzyby ich ſtosownie do położenia umieli użyć, lub ſtarali się zaszczepić potrzebne wiadomości i środki. Początkowo

poszedł za zapałem Religii, woyny, potem republikanizmu, skąd wszczęły się domowe niezgody. Z Domem Jagielońskim i założeniem akademiiow światło miało, iak słoneczne promienie po opadnieniu mgły zaiaśnieć. Wymowa z prawnictwem zaymuiąc z odmianami w panowaniach guſt posiadania ięzykow, niby klucz do nauk, w powiciu zoſtawił los kraiu, gdy inne wzraſtały. Z ubytkiem familii Jagielońskiey wzmagał się zapał republikanizmu, usypiaiąc wszyſtko i zapominaiąc o pomyślności oyczyzny. Ościenne kraie Niemieckie i nadbrzeżne trudniły się naukami; aże marynarka ieſt złączona z aſtronomiią, wydała nam zatem ozdobę kraiu Kopernika, i inne obserwacye mechaniczne i hydrauliczne.

Przy takim położeniu kraiu utraciliśmy góry i rzeki, owe nasze tarcze od wschodu; aże ludy tych okolic wprzod iak Tatarzy palney broni posiedli wiadomość, przeto tych, co byli hołdownikami, ſtali się potem panami.

Szwed zrobił się ſtrasznym, że był iednym z pierwszych naśladowcow taktyki militarney i wynalazcą oraz woyska regularnego. Mnogością i sztuką pobiwszy, wielkim się w Europie pokazał w czasie naszey ospałości; bo gdybyśmy pamiętali byli o artyleryi, indzynieryi i kawaleryi, ile tego wymagał kray płaski, poki fortec nie było, los kraiu naszego byłby inakszy.

Północno-zachodnią potencyą zniszczoną, słabość nasza ożywiła, aby była zasłoną Niemiec przeciwko wschodowym napadom. Tu przy rowninach, rzeki z błotami mogą bydź obroną.

W ſtronie południowey Tureckie nasze zwycięztwa winniśmy okolicznościom, że Azyatyckie woyska na zimowiska do domow wracały, a mało przychylnych Europeyskich żołnierzy garbatością kraiu, większą zręcznością i odwagą łatwo pokonać można było.

Węgrzyni wcieleni do Niemiec i oddzielni górami, które mieli przedmurzem od napadow kraiow innych, patrzeli na nas iako na plac okrutnych woien zewnętrznych i wewnętrznych, słowem na kray zniszczony. Przedawaliśmy im towary surowe, a przerobione, daiąc nowy zysk odkupowaliśmy. Oni tym czasem rękodzielami, handlem i wiadomościami wzmacniali się. Handel zamienny przemienił się w handel wartości, gdy iedni rękodziełami, orężem lądowem i morskim, oraz ſtosunkami wzraſtali; drudzy zaprowadzeniem bankow kraiowych i innemi sposobami ratowali się, my na to patrzeliśmy oboiętnie. Odrodzeni teraz unikaiąc poprzednich zdarzeń, pracą własną, ale nie nad siły i edukacyą, ſtaraymy się uſtalić iſtność pożądaną.

Dnia 26 Stycznia 1812.

M-

NAYWIĘKSZE STOPNIE MROZU

Dnia	21 Stycznia Roku 1812				—11,°
—	22	-	-	-	—14,
—	23	-	-	-	—15,
—	24	-	-	-	—15, 2

DONIESIENIA.

Podpisany Rezolucyą Prześwietnego Trybunału Pierwszey Inſtancyi Departamentu Radomskiego Wydziału II. pod dniem 31 Lipca 1811 do liczby 418 wyszła Massy rozbiorowey nieprzytomnego Jana Dunina uſtanowiony Kurator ad lites ninieyszym wzywa wszyſtkich z iakiegokolwiek bądź źrzodła przeciwko pomienioney Massie rosz-

czących sobie Prawo mianowicie też wyrokiem Klassyfikacyinym bywszego Sądu Szlacheckiego Krakowskiego pod dniem 20 Kwietnia 1808 do liczby 1,544 w teyże Massie zapadłym obiętych Wierzycieli, iako to: 1 Michała Ublińskiego, 2 Jana Siedlewskiego, 3 Stanisława Stadnickiego, 4 Franciszka Pniewskiego, 5 Onufrego Stanisława Kamińskiego, 6 Jadwigę z Pruskich Duninową, 7 Maryannę Duninową, 8 Stanisława Laskowskiego, 9 Daniela Kalmanowicza, 10 Tadeusza i Magdalenę Rużyckich, 11 Zelika Mendłowicza, 12 Szymona Osuchowskiego, 13 Franciszka Kłodnickiego, 14 Mendla Zelikowicza, 15 Jana Rogowskiego, 16 Walentego Kozłowskiego, 17 Michała Madalinskiego, 18 Haskla Szmulowicza, 19 Kaspra Dunina, 20 Franciszka Zdzienskiego 21 Konstancyą Zdziechowską i 22 Tomasza Ublinskiego, aby stosownie do brzmienia wyż rzeczoney Rezolucyi na dniu 13 Lutego 1812 o godzinie 4 po południu w Wydziale II. Trybunału Radomskiego bądź sami przez siebie, bądź przez swych dostateczne umocowanie maiących Plenipotentow stawili się, a to końcem ustanowienia Deputacyi z Wierzycieli, którahy do tego co dobro Massy wymaga i Podział oneyże z zupełnym ukończeniem przyspieszyć by mogło nie mniey odebrania Rachunków od Administratora i od kogo wypadnie tychże przeyrzenia, oznaczenia dla Kuratora nadgrody na koniec Expensom oraz wszelkim innym wypadkom w Interessie okazać się mogącym skutecznie podała uwagr. — Ostrzega za razem podpisany Kurator wszystkich w ogólności i każdego w szczególności Wierzyciela, iż szkody wszelkie iakie z powodu niestawienia się w terminie którego z Wierzycieli w prawie iego spotkać mogą, każden niestawaiący własney będzie musiał przypisać winie. — Radom 24 Listopada 1811.

Teodor Jwanicki.

Dnia 26 Stycznia r. b. o godzinie 11stey przed południem w Pogorzycach, przy Lipowcu, Powiecie Krzeszowskim, Departamencie Krakowskim, 5 mil od Krakowa, 100 korcy owsa, 25 korcy grochu, woły i krowy opaśne, konie, siano, i 800 garcy wódki za gotową srebrną monetę sprzedawane będą. — Wszyscy przeto chęć kupna maiący w dniu i Dobrach w zwyż wyrażonych we Dworze stawić się zechcą. — Dan w Pogorzycach dnia 13 Stycznia 1812 Roku.

Jan Kanty Kowalski B. T. C. P. I. D. K.

Niżey podpisany J. K. X. Mości Notaryusz Departamentu Krakowskiego — Rezolucya Wysokiego Trybunału Cywilnego pierwszey Instancyi Departamentu Krakowskiego pod dniem 4 Listopada 1811 roku do Nru 5080 wydaną — do sprzedaży przez publiczną licytacyą połowy domu drewnianego w Kleparzu pod Nrem czterdzieści pięć stoiącego — po niegdy Maryannie Skulskiey pozostałego — delegowany ninieyszym uwiadomia; że połowy tegoż domu oszacowaney przez w tey sztuce biegłych przysięgłych Taxatorów na monetę srebrną do Summy dwa tysiące trzy złotych pol. piętnaście groszy — licytacya przygotowawcza dnia trzydziestego Stycznia tysiąc ośmset dwunastego roku odprawiać się będzie. — Chęć zatem maiący wspomnionego domu nabycia, wzywaią się — aby w dniu rzeczonym o godzinie 9 z rana w mieszkaniu Pisarza Aktowego niżey wyrażonego w Rynku w domu pod Nrem 456 będącego, stawili się, i tam podania swe za połowę domu tego do Protokołu podali, gdzie także zbiór obiaśnień, taxy, i kondycye sprzedaży każdego czasu przeyźreć można.

Woyciech Olearski, J. K. X. Mci Notaryusz Depart. Krakowskiego.

W mieście municypalnym Wieliczka iest do sprzedania kamienica murowana z pokoiami i sklepami tudzież kuchniami, tak na dole iako i na piętrze, w tyle oficyną i gospodarskim zabudowaniem opatrzona, także i browar piwny maiący dwa ogrody, ochotę maiący kupić ma się udać w Wieliczce do kamienicy pod Nrem 27 w rynku, gdzie o dogodney cenie dowie się.

Dobra Lipa, Jawor i Karsy dziedziczne JW. Hrabi Szaniawskiego w Departamencie Krakowskim w Powiecie Szydłowskim położone, od Miasta Pińczowa o milę iedną, od Jędrzeiowa mil dwie odległe, są do sprzedania, ktoby sobie życzył nabycia tychże, zgłosi się do Właściciela; onych, tu w Krakowie na ulicy Grodzkiey pod Nrem 180 mieszkaiącego.